

Ziņojums par Saeimas un NVO forumu “Latvija 2050 – veidojam kopā!”

2025. gada 23. maijā Latvijas Republikas Saeimā norisinājās ikgadējais Saeimas un nevalstisko organizāciju forums, kas bija veltīts Latvijas ilgtermiņa attīstības redzējumam ar vadmotīvu “Latvija 2050 – veidojam kopā!”. Forumā Saeimas deputāti un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji kopīgi diskutēja par to, ko esam mācījušies no pēdējo gadu izaicinājumiem un krīzēm, kā arī par to, kā šīs atziņas var stiprināt Latvijas noturību un ilgtspēju nākotnē. Centrālais foruma uzdevums bija kopīgi iezīmēt, kādu nākotni vēlamies redzēt Latvijā, un identificēt soļus, kurus iespējams spert jau šodien, lai kopīgi veidotu nākotni, kādā vēlamies dzīvot.

Pēc kopīgās plenārsēdes foruma dalībnieki turpināja sarunu par to, kādu vēlamies redzēt Latviju 2050. gadā, izmantojot Dialoga apļu metodi. Dalībnieki apsprieda jautājumus, kas saistīti ar ekonomiku, ilgtspējīgu uzņēmējdarbību, izglītību, drošību, veselību, tautas ataudzi, demokrātiju, saliedētību, kultūru u.c.

Zemāk aprakstītas atziņas, kas izskanēja dažādos dialoga apļos.

Drošība un neatkarība

- Latvija ir spēcīga, tiesiska, demokrātiska valsts ar skaidru stratēģiju un efektīvu publisko pārvaldi, kas kalpo sabiedrības interesēm. Valsts attīstības plānošanas centrā - cilvēks.
- Latvija ir droša valsts, kā arī spēcīga NATO alianses dalībvalsts. Karš ir beidzies, un sabiedrība jūtas aizsargāta.
- Politiskā sistēma ir caurspīdīga, un plaista starp sabiedrību un valsts pārvaldi ir mazinājusies. Cilvēki vairāk uzticas valsts institūcijām un cits citam, kā arī aktīvi iesaistās lēmumu pieņemšanā.

Iekļaujoša un saliedēta sabiedrība

- Latviju veido sabiedrība, kurā valda savstarpēja cieņa, katrs cilvēks ir vērtība neatkarīgi no vecuma, tautības, sociālā statusa vai citiem faktoriem. Nav mobinga, bulinga un diskriminācijas, un cilvēki sadzird viens otru. Sabiedrība ir iekļaujoša pret mazākumtautībām, jaunpienācējiem un mazaizsargātām (tajā skaitā cilvēkiem ar invaliditāti) sabiedrības grupām.
- Latvijā ir spēcīgas vietējās kopienas, kur “kaimiņu būšana” veicina sadarbību un problēmu risināšanu. Ikkatrs pieliek roku, lai mūsu sabiedrība kļūtu saliedētāka un vienotāka.
- Ikkatrs jūtas vajadzīgs un novērtēts. Latvija ir vieta, kur cilvēki vēlas dzīvot, strādāt un audzināt bērnus. Cilvēki jūtas piederīgi savām kopienām un nejūtas vientuļi.
- Cilvēkiem ir reālas līdzdalības iespējas, cienām viens otru, lepojamies ar savu brīvību, uzņemamies atbildību, uzticamies viens otram un esam drosmīgi.
- Dziesmu un deju svētki, kori un deju kolektīvi ir sabiedrības saliedēšanas pamats. Cittautieši un jaunpienācēji aktīvi iesaistās latviešu kultūrā, piemēram, apgūstot valodu caur dziedāšanu.

Vide un ilgtspēja

- Latvija ir tīra, zaļa valsts ar saglabātu dabas daudzveidību. Rīga ir zaļa galvaspilsēta ar kokiem, velociņiem un svaigu gaisu. Lauku teritorijas ir apdzīvotas un sakoptas.
- Cilvēki mijiedarbojas ar dabu, vairojot resursus, nevis tos izsmeļot. Mazās saimniecības nodrošina līdzsvaru starp urbanizāciju un laukiem.
- Sabiedrība domā ilgtspējīgi, risinot klimata krīzes radītos izaicinājumus. Latvija ir Eiropas paraugs vides aizsardzībā.

Izglītība kā nākotnes pamats

- Skolas piedāvā individuālu pieeju katram skolēnam, fokusējoties uz kritisko domāšanu, ilgtspējīgas ekonomikas un finanšu pamatiem, kā arī emocionālo inteliģenci. Izglītība ir vērtība, kas sagatavo jauniešus mainīgajai pasaulei.
- Mākslīgais intelekts ir pedagogu asistents un ikdienas rīks, nevis drauds. Skolās ir kritiskās domāšanas kursi, kas māca atpazīt dezinformāciju un izmantot tehnoloģijas produktīvi. Mākslīgais intelekts neuzvar reālo komunikāciju starp cilvēkiem.
- Skolotāji ir augsti kvalificēti, labi atalgoti un strādā ar aicinājumu veicināt zināšanas, nevis tikai pienākumu. Sabiedrība izceļ skolotāju profesijas nozīmi.
- Skolas ir pieejamas arī reģionos, atbalstot demogrāfisko līdzsvaru.
- Latvijā ir sabiedrība, kas prot līdzsvarot tehnoloģijas un cilvēciskas vērtības.

Veselība un labklājība

- Latvijā ir ieviesta moderna veselības sistēma, kas domā par cilvēku holistiski, gan par viņa fizisko, gan mentālo veselību. Ģimenes ārsti ir pieejami bez maksas, un senioriem ir pieejama cieņpilna aprūpe.
- Latvijā tiek prioritizēta prevencija un pakalpojumu pieejamība, nevis ārstēšana.
- Pensijas ļauj senioriem dzīvot pilnvērtīgi – ceļot, iesaistīties sabiedriskās aktivitātēs un justies finansiāli droši. Pensiju sistēma ir uzticama un ilgtspējīga.
- Latvijā ir vairāk ģimeņu ar bērniem, pateicoties atbalstam jaunažiem vecākiem, subsidētiem mājokļa kredītiem un darbavietām reģionos. Bērni aug drošā un tīrā vidē.
- Latvijā ir ieviesti rīki nevienlīdzības mazināšanai, un Latvija ir sasniegusi augstu labklājības līmeni.

Ekonomika un uzņēmējdarbība

- Latvija ir atpazīstama tehnoloģiju un inovāciju līdere Eiropā, attīstot ražošanu un eksportu, īpaši lauku reģionos. Mazās saimniecības un uzņēmējdarbība laukos nodrošina darbavietas, kā arī to, ka laukos pieejamas skolas un bērnudārzi.
- Ekonomika Latvijā ir ilgtspējīga un vērsta uz cilvēku labbūtnību, tostarp veselību, izglītību un dzīves kvalitāti. “Laimas indekss” ir svarīgāka ekonomikas mēraukla par IKP.

- Latvija ir iespēju valsts. Esam gādīgi saimnieki, kas prot izmantot esošos resursus. Valsts ir samazinājusi birokrātiju, nodrošinot caurspīdīgus “spēles noteikumus” uzņēmējiem. Dialogs starp valsti un uzņēmējiem ir efektīvs, ar risinājumiem problēmām. Latvijā ir augsti attīstīta zinātnes joma. Ir attīstītas uzņēmējdarbības prasmes. Izglītība un uzņēmība veicina attīstību un pašpietiekamību.
- Jaunieši, apguvuši ārvalstu pieredzi, atgriežas Latvijā un rada augsti apmaksātas darbavietas.
- Latvijas lauki un attālāki reģioni ir augsti attīstīti, un cilvēki tajos vēlas dzīvot.

Latviskā identitāte un globālā loma

- Latvija ir valsts, kurā runā latviešu un latgaliešu valodā, saglabājot tradīcijas un dzīvesziņu. Kultūra ir valsts pamats, un ikviens lepojas ar piederību Latvijai.
- Latvija ir “droša sala”, kas piesaista cilvēkus no Rietumeiropas ar savu tīro vidi, drošību un inovācijām. Tā ir globāli konkurētspējīga, un vienlaikus saglabā savu unikalitāti.
- Aizbraukušie latvieši atgriežas, atvedot zināšanas un pieredzi, kas stiprina valsts attīstību.

Noslēguma atziņas: Ceļš uz 2050. gadu

Cieņa, brīvība, drošība, izglītība un ilgtspēja ir Latvijas nākotnes pamats. Sabiedrība tic, ka Latvija var būt laimīga, pārtikusi un saliedēta, ja katrs uzņemas atbildību par savu un valsts attīstību. “Mana Latvija. Mana atbildība.” nozīmē to, ka katram ir jābūt aktīvam, iesaistoties kopienās, lēmumu pieņemšanā un sadarbībā. Nepieciešams sākt ar sevi - būt atklātiem, iesaistīties un darīt, nevis tikai kritizēt. Jāmaina domāšana no “viss ir slikti” uz “mēs varam to uzlabot”. Latvija ir fantastiska vieta, ar kuru jālepojas. Ar šo apziņu mēs kopā veidosim Latviju tā, lai 2050. gadā katrs tās iedzīvotājs justos piederīgs, drošs un laimīgs, saglabājot mūsu unikālo kultūru un radot ilgtspējīgu nākotni nākamajām paaudzēm.

Sagatavoja:

Latvijas Pilsoniskā alianse, 2025. gada 19. jūnijs